

Särskild sammanställning av inkomna synpunkter angående Vattenmyndigheten i Bottenhavets förslag till förvaltningsplan, förslag till åtgärdsprogram samt förslag till miljökvalitetsnormer

Foto: Eric Bengtsson

Särskild sammanställning av inkomna synpunkter angående Vattenmyndigheten i Bottenhavets förslag till förvaltningsplan, förslag till åtgärdsprogram samt förslag till miljö kvalitetsnormer

Sammanfattning av inkomna synpunkter och hur de har beaktats

Vattenmyndigheten har, i enlighet med 5 kap. 4 § förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, vattenförvaltningsförordningen, samt 5 kap. 4 § miljöbalken och 6 kap. 16 § miljöbalken, sammanställt samrådssynpunkter på förslagen till förvaltningsplan, miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning efter samrådet under perioden 1 mars – 1 september 2009. Vattenmyndigheten har erhållit 147 skriftliga svar, varav 16 via webbenkäten som funnit tillgänglig på vattenmyndighetens webbsida.

Vattenmyndigheten redovisar samtliga yttrande på vattenmyndighetens webbplats, www.vattenmyndigheterna.se. Nedan redovisas en sammanfattning av yttrandena för varje förslag samt hur vattenmyndigheten har beaktat yttrandena.

Många synpunkter på **förvaltningsplanen** rör struktur och läsbarhet, som till exempel att dokumentet är omfattande, svåröverskådligt och för detaljerat medan andra anser att dokumentet är för övergripande. Det har även kommit synpunkter som pekar på att förvaltningsplanen är en bra sammanfattning av arbetet. En del remissinstanser har lyft fram att det saknas en röd tråd och att det finns olikheter mellan distrikten både när det gäller terminologi och innehåll.

Bearbetning av förvaltningsplanen har därför främst gjorts för att öka läsbarhet, tillgänglighet och enhetlighet mellan vattendistriktet. Ändringar och förtydliganden har också gjorts för att tydligare beskriva arbetet samt uppfylla alla krav i vattenförvaltningsförordningen. Avsnittet ”Vattenförvaltningen 2009-2015” har tagits fram baserat dels på inkomna synpunkter, dels på interna diskussioner mellan vattenmyndigheterna. Detta avsnitt beskriver hur vattenmyndigheterna avser att arbeta under nästa cykel när det gäller bland annat samordning och samverkan, kartläggning och analys, klimatfrågor, övervakning, åtgärder, dataunderlag och datahantering samt rapportering till EU.

Många av remissynpunkterna på **miljö kvalitetsnormerna** berör normernas rättsliga status. Flera remissinstanser har haft synpunkter på bedömningsgrunderna som använts vid klassning av vattenförekomsternas status. Kritik har även framförts på att statusklassningarna och bakomliggande dataunderlag är bristfälligt och otydligt. Olikheter mellan vattendistriktet har även uppmärksammats.

Förändringar utifrån remissynpunkterna på miljö kvalitetsnormerna har bland annat rört samordning av kriterier mellan vattenmyndigheterna, till exempel för utpekande av kraftigt modifierade vatten. Vidare kommer icke-försämringskravet att utgå som en självständig bestämmelse eftersom detta finns inbyggt i normerna. I vissa fall har synpunkter på statusklassningar föranlett justering av status och därmed också av miljö kvalitetsnormen. Vattenmyndigheten kommer under nästa cykel bland annat arbeta vidare med att

kvalitetssäkra statusklassningarna och därmed normerna, fastställande av kraftigt modifierade vatten och bedömning och normsättning med avseende på särskilt förorenande ämnen.

Flertalet av samrådsyttrandena lämnar synpunkter på **åtgärdsprogrammet**, såväl vad gäller de 40 föreslagna åtgärderna som myndigheter och kommuner ska genomföra, som konsekvensanalysen. Huvuddelen av synpunkterna är kritiska till åtgärdsprogrammet, några vill ha ett kraftfullare åtgärdsprogram.

Vattenmyndigheterna har tillsammans omarbetat åtgärdsprogrammets disposition och harmoniserat innehållet så långt möjligt. Framförallt har kopplingen mellan åtgärden i de 40 föreslagna åtgärderna som myndigheter och kommuner ska genomföra och miljö kvalitetsnormerna förtydligats, vilken i remissdokumentet var svår att tyda och förstå. Denna synpunkt har dominerat från en stor andel av remissinstanserna och stor möda har därför lagts på att åtgärda dessa brister. Åtgärdsprogrammet har renodlats för att skapa tyngdpunkten i åtgärder och dess konsekvenser. Konsekvensanalysen har fördjupats och utvecklats så att den bemöter frågeställningar i inkomna yttranden. Regeringen har prövat åtgärdsprogrammet enligt myndigheternas begäran. Många synpunkter på bland annat utformning, underlag, åtgärder och åtgärdsutformning och konsekvensanalys har inte beaktats eller kunnat beaktas av olika anledningar, men kommer till olika delar att tas med till den andra förvaltningscykeln.

Synpunkter på **miljökonsekvensbeskrivningen** rör olikheter i struktur och omfattning mellan vattenmyndigheterna. Det finns ett flertal synpunkter som har koppling till den juridiska konstruktionen i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen. Bearbetning av dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att öka läsbarhet och tillgänglighet. En omarbetning av disposition och innehåll samt harmonisering mellan vattenmyndigheterna har genomförts. Nu är strukturen gemensam och i så stor utsträckning som möjligt även innehållet.

Vattenmyndigheten är medveten om att det finns ett stort behov av mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden inom vattendistriktet, och att detta behöver utvecklas under kommande år.

Bakgrund och samrådsprocess

Vattenförvaltningen, som är det svenska genomförandet av EU:s vattendirektiv, innebär att Sverige ska kartlägga och analysera alla vatten, fastställa mål/kvalitetskrav och upprätta åtgärdsprogram för vattenmiljöerna i Sverige samt övervaka dem. Syftet med arbetet är att uppnå målsättningen ”god vattenstatus” i alla vatten senast år 2015.

Samrådet har omfattat fyra dokument som hänger samman:

- Förvaltningsplanen sammanfattar arbetsmetoder och resultat inom vattenförvaltningen från 2004 och fram till idag. Planen ger även en kort beskrivning av inriktningen på det fortsatta vattenförvaltningsarbetet.
- Miljö kvalitetsnormer innehåller förslag till vilka miljö kvalitetsnormer som ska gälla för distriktens vatten. Målet är att alla vatten (yt-, kust- och grundvatten) ska nå minst god status under perioden 2015-2027. Vissa vatten har fått en lägre miljö kvalitetsnorm än god status. Detta har i så fall motiverats.

- Åtgärdsprogrammet beskriver de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljö kvalitetsnormerna ska uppnås i tid. Det handlar dels om att utveckla styrmedel, dels om konkreta förbättringar av vattenmiljön. Åtgärderna som beskrivs i programmet riktar sig till myndigheter och kommuner.
- Miljökonsekvensbeskrivningen är en generell och övergripande beskrivning av de miljökonsekvenser som det föreslagna åtgärdsprogrammet väntas få.

Vattenmyndigheten har, i enlighet med 5 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen samt 5 kap. 4 § miljöbalken och 6 kap. 16 § miljöbalken sammanställt de synpunkter som remissinstanserna haft på samrådshandlingarna "Förslag till förvaltningsplan", "Förslag till åtgärdsprogram", "Förslag till miljökonsekvensbeskrivning" samt "Förslag till miljö kvalitetsnormer för Bottenhavets vattendistrikt".

Samrådshandlingarna kungjordes i Sveriges dagstidningar den 27 februari 2009 och har funnits tillgängliga hos vattenmyndigheten, samtliga kommuner och länsstyrelser inom vattendistriktet under perioden 1 mars till 1 september 2009. De har även funnits tillgängliga på vattenmyndighetens webbplats. Handlingarna har skickats ut till drygt 200 adressater och presenterats av vattenmyndigheten och länsstyrelser under olika möten i distriktet.

Vattenmyndigheten har övervägt alla synpunkter, arbetat intensivt i dialog med övriga vattenmyndigheter, genomfört dialogmöten med representanter för flera myndigheter och andra intressenter och presenterat övervägandena för vattendelegationen.

Beskrivning hur vattendistriktet arbetat med samrådet

Under våren 2009 genomförde vattenmyndigheten tillsammans med ansvariga länsstyrelser samrådsmöten på flera platser i Bottenhavets vattendistrikt. Syftet med samrådsmötena var att underlätta för deltagarna att svara på vattenmyndighetens remiss genom att ge en bakgrund till materialet och att beskriva struktur och upplägg av samrådshandlingarna. Ett annat mål med mötena var att få en uppfattning om vilka synpunkter på materialet som fanns, för att kunna ta med sig det i det fortsatta arbetet med vattenförvaltningen. Cirka 400 personer deltog på dessa möten.

Förutom de möten som hölls ute i distriktet där vattenmyndigheten deltog, höll länen själva möten kring vattenförvaltning under våren. Många möten genomfördes på eget initiativ eller efter att vattenmyndigheten och länsstyrelsens personal erbjöd sig att komma ut till bland andra fiskevårdsföreningar, LRF och kommuner. Några län arrangerade egna möten med öppen inbjudan för alla intresserade. Även möten internt på länsstyrelserna hölls för att informera och diskutera vattenförvaltning och samrådsdokumenten. En uppskattning är att cirka 1000 personer totalt deltog i dessa möten.

Minnesanteckningar och presentationer från samråden finns på vattenmyndighetens webbsida, [länk](#).

Hur synpunkterna har beaktats

De inkomna svaren har innehållit en stor mängd olika synpunkter på dokumenten och vattenförvaltningens genomförande. Nationella synpunkter har hanterats gemensamt av de fem vattenmyndigheterna. De distriktsspecifika synpunkterna har hanterats av Bottenhavets vattenmyndighet och länsstyrelserna inom vattendistriktet. Alla inkomna yttranden kan läsas i sin helhet på vattenmyndighetens webbplats (www.vattenmyndigheterna.se).

Framtagning, sammanställning och analys av samrådsmaterialet har skett inom respektive vattendistrikt. Betydande insatser har gjorts för att på bästa sätt samordna arbetet inom och mellan distrikten. Bland annat tillsattes under våren 2009 en grupp med en representant från varje vattendelegation för att analysera det man bedömde vara de viktigaste gemensamma frågeställningarna. Detta dels för att de juridiska dokumenten ska vara konsekventa för olika mottagare i Sverige som berörs av flera myndigheters beslut, dels för att Sverige ska ha en gemensam profil i frågeställningarna gentemot EU-kommissionen vid rapportering och granskning.

I denna särskilda sammanställning redogörs övergripande de synpunkter som inkommit på samrådshandlingarna och hur de har beaktats, om de inte har beaktats och i så fall en motivering till detta, eller om de noteras för framtida arbete.

Sammanställning av inkomna remissvar

Nedan följer en sammanställning av inkomna remissynpunkter, presenterade per samrådsdokument. Svaren från webbenkäten ingår i sammanställningen.

Till vattenmyndigheten i Bottenhavet har inkommit svar från 147 remissinstanser. De organisationer och enskilda som har lämnat synpunkter på alla eller delar av samrådsdokumenten finns listade i Bilaga 1.

Sammanställning av synpunkter på "Förslag till förvaltningsplan" och hur de har beaktats

Generellt om inkomna synpunkter

Omkring 17 % av de inkomna synpunkterna har rört förslag till förvaltningsplan. Många synpunkter har handlat om struktur och läsbarhet medan andra anser att dokumentet är för övergripande. Det har även kommit synpunkter som pekar på att dokumentet är en bra sammanfattning av arbetet. Tabeller och kartor har fått både positiva och negativa synpunkter. Många anser dock att de är svåra att läsa respektive tyda. En del remissinstanser har lyft fram att det saknas en röd tråd och att det finns olikheter mellan distrikten både när det gäller terminologi och innehåll.

När det gäller innehållet i "Förslag till förvaltningsplan" så har bland annat Naturvårdsverket pekat på att vattenförvaltningsförordningens bilaga 1 inte är uppfylld. SGU har lyft fram flera områden där det saknas information om grundvatten. Under samrådsperioden har vattenmyndigheterna även bjudit in till att lämna synpunkter på vad som ska genomföras under nästa cykel. Många remissinstanser har lämnat sina åsikter och det har varit värdefullt. Många har även uttalat sig i positiva ordalag kring fortsatt medverkan i vattenförvaltningsarbetet.

Flera remissinstanser har berört den svenska implementeringen av ramdirektivet för vatten. Synpunkter som förs fram är bland annat att den svenska tolkningen är strängare och mindre demokratisk än i övriga europeiska länder. Synpunkter kring bristande samverkan och samordning med annat arbete inom vattenområdet är också vanliga.

Förändringar som har genomförts

Bearbetning av dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att öka läsbarhet och tillgänglighet.

- **Språkgranskning** har gjorts av respektive förvaltningsplan. Generellt har vi arbetat med att förtydliga hänvisningar till underlagsmaterial samt att använda en genomtänkt och konsekvent terminologi i dokumenten. En gemensam ordlista har tagits fram till alla dokumenten.
- I **sidhuvudet** finns avsnittet utskrivet så att det ska underlätta att hitta i dokumentet.
- **Innehållsförteckningarna** har utökats.
- Struktur och texter har arbetats igenom mellan de fem vattenmyndigheterna så att **rubriksättningen** är gemensam i de allra flesta avsnitt. Många texter är också **nationellt gemensamma**. Detta för att underlätta jämförelser mellan distrikten.

Bearbetning och utökning av innehållet i dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att tydligare beskriva arbetet samt uppfylla de formella kraven.

- En gemensam struktur för **Sammanfattningen** med underrubriker och innehåll har tagits fram.
- **Inledningsavsnittet** har utökats med en beskrivning av det redan pågående vattenrelaterade arbetet, den lagstiftning som styr detta samt en tydligare beskrivning av organisationen av vattenförvaltningen i Sverige.
- Avsnittet **Information om vattenmyndigheten** har utgått och informationen har arbetats in i nästföljande avsnitt, Beskrivning av vattendistriktet.
- I **Beskrivning av vattendistriktet** har vi förbättrat texter om grundvatten samt hur vattenförekomstindelningen har utförts. En tydligare beskrivning av typindelningen och typspecifika referensförhållanden i vattenförvaltningsarbetet har infogats.
- Avsnittet Register över skyddade områden har bytt rubrik till **Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen**. Inledningstexten har förbättrats så att det bättre framgår vad registret är och hur vattenförvaltningen hanterar skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen.
- Skrivningarna i avsnittet **Övervakning** har kompletterats så att det bättre framgår vilka brister som finns och hur vi avser arbeta för att förbättra övervakningsnätverket.
- I avsnittet **Status 2009** har nationella texter kring kvicksilver och kraftigt modifierade vatten lagts in. Vidare har avsnittet kompletterats med en karta över kemisk status utan kvicksilver. Texter kring grundvatten har utökats.
- Avsnittet Påverkansanalys har delats i två avsnitt, **Påverkansanalys** respektive **Miljöproblem**.
- Avsnittet **Miljöproblem** har utökats med de beskrivande texter som tidigare fanns i förslag till åtgärdsprogram. Texter kring grundvatten har utökats.
- Ett tydligare avsnitt om **Miljökvalitetsnormer** har tagits fram med gemensam struktur med underrubriker och innehåll. Fokus har lagts på att förmedla en gemensam bild av miljökvalitetsnormernas konstruktion och legala status. Dessa texter är gemensamma för de fem vattenmyndigheterna.
- En tydligare sammanfattning av åtgärdsprogrammet har tagits fram till avsnittet **Åtgärder för bättre vatten**. Här finns åtgärderna presenterade, det förklaras hur de förväntas bidra till att miljökvalitetsnormerna nås, samt vilka konsekvenser åtgärdsprogrammet väntas få. Vidare presenteras också en beskrivning av hur vattenfrågor hanteras i den svenska lagstiftningen.
- Avsnittet **Deltagande i vattenförvaltningen** har utökats med texter kring vad samråden lett till, samt texter om hur samrådet under 2009 har bedrivits och vilket resultat det lett till. Ett avsnitt om slutsatser från arbetet i första cykeln har inkluderats.
- Avsnittet **Vattenförvaltningen 2009-2015** har tagits fram baserat dels på inkomna synpunkter, dels på interna diskussioner mellan vattenmyndigheterna. Detta avsnitt beskriver hur vattenmyndigheterna avser att arbeta under nästa cykel när det gäller bland annat samordning och samverkan, kartläggning och analys, klimatfrågor, övervakning, åtgärder, dataunderlag och datahantering samt rapportering till EU.

Synpunkter som har noterats inför det framtida arbetet

Många synpunkter som har kommit in är mycket relevanta, men har inte lett till någon förändring av det material som var ute på samråd. Dessa synpunkter grupperas nedan och besvaras. Många av frågorna berörs också i avsnittet ”Inför nästa förvaltningscykel” i förvaltningsplanen.

- Många vill vara med i fortsatt arbete, och detta noterar vattenmyndigheterna tacksamt.
- Det har kommit in synpunkter på övervakningsnätverket, bland annat att det inte är heltäckande. Vattenmyndigheterna konstaterar att övervakningsnätverket kommer att ses över under kommande år för att göra övervakningen mer heltäckande och förbättra dataunderlaget för bedömningar.
- En del remissinstanser påtalar ett bristande samverkansarbete. Vattenmyndigheterna konstaterar att vi har strävat efter, men inte fullt ut lyckats med, att skapa engagemang och delaktighet. Detta arbete kommer att fortsätta i nästa förvaltningscykel. Likaså gäller det arbetet med vattenråd, där vattenmyndigheterna arbetar för långsiktiga lösningar.
- Synpunkter på VISS och Vattenkartan har rört bland annat att det är svårt att hitta och tolka informationen. Vattenmyndigheterna konstaterar att vi i VISS och Vattenkartan samlar all information om våra vattenförekomster, och att det pågår ett löpande arbete med att komplettera denna information. Vidare sker en löpande utveckling av den tekniska lösningen samt löpande arbete för att öka användarvänligheten.
- Flera remissinstanser anser att det behövs samordning mellan andra direktiv, Baltic Sea Action Plan, de svenska miljömålen med mera. Vattenmyndigheterna konstaterar att vi har samma uppfattning och att vi arbetar för en ökad samverkan, samarbete och koordinering i dessa frågor.
- Någon remissinstans anser att det finns för många vattenförekomster i Sverige. Vattenmyndigheterna konstaterar att vattenförekomstindelningen ses över kontinuerligt.
- Slutligen kan konstateras att vattenmyndigheterna arbetar kontinuerligt för att samordna arbetet mellan distrikten. De naturgivna förutsättningarna skiljer sig dock vilket gör att det kan finnas och kommer att finnas vissa olikheter mellan distrikten.

Distriktsspecifika synpunkter som har noterats inför det framtida arbetet

- Det har påpekats att kategoriseringen av vattenförekomster, angående övergångsvatten måste ses över då det inte finns några övergångsvatten i vårt distrikt. Detta kommer att ske i nästa förvaltningscykel.
- Flera remissinstanser anser att påverkansanalysen bör ses över då det är mycket vanligt med ytvattenpåverkan på grundvattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt.
- Det har påpekats att uran bör tas med bland kvalitetsfaktorerna för grundvattnets status.
- Det har kommit in önskemål om att indelningen av kustvattenförekomster bör ses över.

- Flera remissinstanser har efterlyst att man i underlaget ska ta upp hur stor andel av fastigheterna som är anslutna till kommunalt avlopp eftersom avloppsverken tas med som punktkällor.

Synpunkter som inte har beaktas

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten. En sammanfattning av dessa synpunkter följer nedan med en förklaring till varför dessa synpunkter inte har beaktats.

- Några remissinstanser anser att remisstiden har varit för kort eller att beslutsdatum måste flyttas fram. En del anser att den första förvaltningscykel ska ses som en försöksomgång. Remisstiden, tidsplanen och arbetet följer de krav som finns i vattenförvaltningsförordningen.
- En del remissvar anser att det är fel att besluten fattas av vattendelegationerna, att det inte finns något politiskt inflytande i beslutsprocessen och det är inte heller möjligt att överklaga besluten. Vattendelegationen är utsedd av regeringen, och dess befogenheter finns i vattenförvaltningsförordningen samt förordning med länsstyrelseinstruktion.
- Många har synpunkter på implementeringen av ramdirektivet i den svenska lagstiftningen. Flertalet kommuner har också synpunkter på att förslagen strider mot kommunernas självbestämmande. Dessa synpunkter är en fråga för regering och riksdag. Se även kommentar under synpunkter på miljö kvalitetsnormer.
- Klimatfrågan är en komplex fråga och arbetet med att inkludera denna i vattenförvaltningsarbetet kommer att utvecklas under nästa förvaltningscykel.
- Översvämningsproblematiken och miljöeffekter av översvämningar är inte huvudsyftet med vattendirektivet och har därför inte beaktats inom åtgärdsprogrammet. Översvämningsproblematiken hanteras inom översvämningsdirektivet, vilket Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för. MSB föreslår en strategi med rättslig reglering av ett genomförande kopplat till vattenförvaltningen.

Distriktsspecifika synpunkter som inte har beaktas

- I vilken utsträckning provtagningen ska utökas är inte en möjlig uppgift under rådande förhållanden.
- Olika färgraster som förklaring till bakgrundsdata eller för att beskriva osäkerheten i bakgrundsmaterialet i kartbilden är inte möjligt då kartfärger är standardiserade. Vattenmyndigheten hänvisar istället till VISS.
- Vattenmyndigheten hänvisar till VISS när det gäller synpunkten att kartorna borde ha funnits i CD-materialet med möjlighet att klicka sig in och förstora områden av intresse.
- Önskemål om omskrivna texter och figurer och kartor där det framgår om uppgifterna är verifierade eller modellerade hänvisas till VISS och Vattenkartan.

Sammanställning av synpunkter på Förslag till miljö kvalitetsnormer och hur de har beaktats

Generellt om inkomna synpunkter

Omkring 28 procent av de inkomna remissynpunkterna har berört förslag till miljö kvalitetsnormer. Majoriteten av remissynpunkterna har varit övergripande synpunkter på nationell nivå och endast en mindre del har avsett förslaget på distriktsnivå. De synpunkter som inkommit på lokal nivå har nästan enbart varit synpunkter på statusklassningen, det vill säga underlaget för fastställande av miljö kvalitetsnormerna.

Vattenmyndigheten har fått in en mängd synpunkter som berört miljö kvalitetsnormernas rättsliga status. Flera remissinstanser har ifrågasatt Sveriges val av rättsligt bindande miljö kvalitetsnormer och har menat att Sverige med detta system skulle ha överimplementerat ramdirektivet för vatten. Flera remissinstanser har haft synpunkter på Naturvårdsverkets bedömningsgrunder som Vattenmyndigheten använt sig av vid klassning av vattenförekomsternas status. Bedömningsgrunderna har ansetts som svåra och komplicerade att tillämpa. Kritik har även framförts på att statusklassningarna och bakomliggande dataunderlag är bristfälligt och otydligt.

Vattenmyndigheten har också fått ett stort antal synpunkter på icke-försämringskravet. Flera remissinstanser har ansett att icke-försämringskravet som självständig regel är otydlig och svårtolkad. Gällande hantering av undantag har kritik riktats mot att Vattenmyndigheten inte utnyttjat möjligheten att besluta om undantag i tillräcklig omfattning. Synpunkter kopplade till frågan om kraftigt modifierade vatten (KMV) har också belysts i remissvaren. Dessa har primärt handlat om hur vattenmyndigheten hanterat begreppet kraftigt modifierade vatten samt kriterier för utpekandet av dessa.

Avslutningsvis har det också inkommit synpunkter på att dokumentet om miljö kvalitetsnormer till sin utformning är otydligt, att texterna måste förenklas, förtydligas och samordnas mellan distrikten.

Förändringar som har genomförts

Samrådsdokumentet för miljö kvalitetsnormer har ersatts av en föreskrift för miljö kvalitetsnormer. Skälet till att Vattenmyndigheten valt att besluta om miljö kvalitetsnormer i föreskriftsform grundar sig i att flertalet remissinstanser efterlyst ett tydligare beslutsdokument. Vattenmyndigheten har också fått ett bemyndigande av regeringen, i vattenförvaltningsförordningen, att meddela föreskrifter om kvalitetskrav som ska gälla i vattendistriktet.

Föreskriften består av en inledande textdel med övergripande bestämmelser, följt av ett tabellverk som anger vilka miljö kvalitetsnormer som har beslutats för respektive vattenförekomst. I de tabeller som ingår i beslutet redovisas det vilken nuvarande status eller potential som samtliga vattenförekomster har, samt de miljö kvalitetsnormer och andra

bestämmelser som gäller. Vattenmyndigheten har valt att exkludera kvicksilver från dessa tabeller, eftersom kvicksilver med dess utbredda problematik i Sverige fått ett generellt undantag i form av ett mindre strängt krav. Att redovisa kvicksilver i tabellen skulle medföra att alla ytvattenförekomster skulle bli rödmarkerade (på grund av att de inte uppnår god kemisk ytvattenstatus) och få miljö kvalitetsnormen God kemisk ytvattenstatus 2015 med undantag för kvicksilver. Vattenmyndigheten bedömer att detta skulle dels vara olyckligt ur ett pedagogiskt perspektiv, dels riskera att ”dölja” de eventuella andra problem med att uppnå god kemisk ytvattenstatus som kan finnas på grund av förorening av andra kemiska ämnen.

Till följd av den nya utformningen av beslutet om miljö kvalitetsnormerna, har **de beskrivande texterna** i samrådsdokumentet flyttats över till förvaltningsplanen. I samband med det har texterna bearbetats för att få en ökad tydlighet, enhetlighet mellan distrikten och bättre läsbarhet.

Kriterierna för urvalet av kraftigt modifierade vatten på grund av vattenkraftverk varierade mellan distrikten i samrådsmaterialet men efter remissen har man enats om gemensamma kriterier. De vatten som inte längre föreslås bli kraftigt modifierade vatten kallas istället preliminärt kraftigt modifierade vatten och får ett undantag med tidsfrist till 2021 då det krävs mer utredning för att kunna bestämma om dessa även ska vara kraftigt modifierade på sikt.

Vidare kommer **icke-försämringskravet** att utgå som en självständig bestämmelse i nästan alla avseenden, eftersom normsättningen i normalfallet innebär ett krav på att bibehålla nuvarande status eller förbättra den. Däri ryms det så att säga automatiskt ett krav på att vattenförekomsternas status inte ska försämrings. Vattenmyndigheten har dock valt att behålla en form av icke-försämringskrav, nämligen kravet att de nuvarande halterna av kvicksilver och kvicksilverföreningar inte bör öka till den 22 december 2015.

När det gäller **undantag** har Vattenmyndigheten gjort den ändringen, att undantag för ekologisk status och ekologisk potential enbart anges på statusnivå, det vill säga inte på parameter- eller kvalitetsfaktornivå. För kemisk yt- och grundvattenstatus föreskrivs dock undantag även nu på kvalitetsfaktornivå (det vill säga för respektive ämne eller ämnesgrupp).

För **grundvattenförekomster** har Vattenmyndigheten valt att fastställa miljö kvalitetsnormer för samtliga grundvattenförekomster. Det är en förändring i förhållande till tidigare, då Vattenmyndigheten i samband med beslut om samrådsmaterialet beslutade att bara fastställa miljö kvalitetsnormer för grundvattenförekomster i riskzonen för att inte uppnå god grundvattenstatus 2015.

Vattenmyndigheten har valt att inte fastställa **klassgränser för särskilt förorenade ämnen** i denna förvaltningscykel. Det beror bland annat på att underlaget för bedömningar i det avseendet ännu är för bristfälligt, t.ex. när det gäller sådana ämnens påverkan på den ekologiska statusen.

I vissa fall har **synpunkter på statusklassningar** föranlett justering av vattenförekomsternas yt- eller grundvattenstatus och därmed också av miljökvalitetsnormen, se nedan.

Distriktsspecifika synpunkter som har genomförts

Efter samrådet har 7 % av ytvattenförekomsterna klassificerats om med avseende på ekologisk status och 25 % med avseende på kemisk ytvattenstatus. Inga grundvattenförekomster har klassificerats om med avseende på kvantitativ status, men 2 % har fått en ny klassificering av kemisk grundvattenstatus. Förändringarna beror till största delen på nya data framtagna av länsstyrelserna, men är även till viss del resultat av remissvaren. Den stora förändringen för kemisk ytvattenstatus är att nya gränsvärden för kvicksilver har tillämpats (0,2 mg/kg våtvikt istället för 0,22 mg/kg våtvikt), som en följd av EU:s direktiv om miljökvalitetsnormer för prioriterade ämnen.

I samband med beslutet om samrådsmaterialet beslutades det om miljökvalitetsnormer i distriktet enbart för de grundvattenförekomster som bedömdes vara i riskzonen för att inte uppnå god grundvattenstatus till 2015. Efter samrådet har samtliga vattenmyndigheter gemensamt bedömt att det är lämpligt att fastställa miljökvalitetsnormer för samtliga grundvattenförekomster, oavsett om de har bedömts vara i riskzonen eller inte. Vattenmyndigheten kommer därför att upphäva sitt tidigare beslut om miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt och fatta ett nytt beslut om normer för samtliga grundvattenförekomster i distriktet.

Synpunkter som har noteras inför det framtida arbetet

Många synpunkter som har kommit in är mycket relevanta, men har inte lett till någon förändring av det material som var ute på samråd. De kommer däremot att fortsätta bearbetas under nästa förvaltningscykel i olika avseenden. Detta gäller synpunkter på såväl nationell som distriktsnivå. Många av frågorna berörs också i avsnittet "Inför nästa förvaltningscykel" i förvaltningsplanen. Bland annat kommer vattenmyndigheten under nästa cykel att arbeta vidare med att **kvalitetssäkra statusklassningarna** och därmed normerna, **frågor som rör förklarandet av kraftigt modifierade vatten och konkretisering av ekologisk potential** och bedömning och klassificering med hänsyn till **särskilt förorenande ämnen**.

Synpunkter som inte har beaktats

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller som Vattenmyndigheten har bedömt inte bör leda till förändringar i samrådsdokumenten.

Flera remissinstanser har ifrågasatt Sveriges val att genomföra ramdirektivets miljömål i artikel 4 som **miljökvalitetsnormer**, och har menat att Sverige med detta system har överimplementerat ramdirektivet för vatten. Vattenmyndigheten har dock inte möjlighet att påverka hur ramdirektivet har genomförts i svensk rätt. Det finns alltså inte utrymme för Vattenmyndigheten att avstå från att besluta om miljökvalitetsnormer i enlighet med bestämmelserna i 4 kap vattenförvaltningsförordningen.

Kontakt i detta ärende Vattenmyndigheten	Postadress 871 86 Härnösand	Besöksadress Nybrogatan 15	Telefon 0611-34 90 00	Telefax 0611-34 93 72	E-post vattenmyndigheten.bottenhavet@lansstyrelsen.se
---	-----------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	--

Det har från flera håll förts fram uppfattningen att Vattenmyndighetens beslut om miljökvalitetsnormer bör utformas så att det framgår att det inte utgör ett krav på att god yt- och grundvattenstatus *ska* uppnås. Istället har det gjorts gällande att miljökvalitetsnormerna bör ange att god yt- och grundvattenstatus *bör* uppnås.

Ramdirektivet för vatten innebär en skyldighet för medlemsstaterna att vidta åtgärder i syfte att uppnå god yt- och grundvattenstatus i alla naturliga vattenförekomster (och god ekologisk potential i konstgjorda och kraftigt modifierade vattenförekomster). Det är uttryckligen reglerat i direktivet i vilka fall medlemsstaterna får uppnå god ekologisk status senare än 2015 eller nöja sig med en lägre kravnivå.

Bedömningsgrunderna för klassning av vattenförekomster har ansetts som svåra och komplicerade att tillämpa och det har framförts att de behöver förenklas och göras mer transparenta. Eftersom det är Naturvårdsverket och Sveriges Geologiska Undersökning som utvecklar bedömningsgrunder och vägledning för statusklassning har Vattenmyndigheten inte kunnat beakta dessa synpunkter.

Sammanställning av synpunkter på Förslag till åtgärdsprogram och hur de har beaktats, samt särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken

Utöver kraven i miljöbalken om en sammanställning av samrådssynpunkter och hur de beaktas ska vattenmyndigheten enligt 6 kap. 16 § miljöbalken redovisa, hur miljöaspekterna har integrerats i åtgärdsprogrammet, skälen till att åtgärdsprogrammet har antagits istället för det alternativ som varit föremål för övervägande samt de åtgärder som avses vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som åtgärdsprogrammet medför. Nedan följer, förutom en sammanfattning av synpunkter på förslag till åtgärdsprogram och förslag till miljökonsekvensbeskrivning, även en redogörelse av ovan nämnda krav på redovisning. Därför skiljer sig nedanstående sammanställning ifrån de förvaltningsplan och miljö kvalitetsnormer.

Generellt om inkomna synpunkter

Flertalet av inkomna samrådsyttranden lämnar synpunkter på åtgärdsprogrammet, såväl vad gäller de 40 föreslagna åtgärderna som myndigheter och kommuner ska genomföra, som konsekvensanalysen. Huvuddelen av synpunkterna är kritiska till åtgärdsprogrammet och några vill ha ett kraftfullare åtgärdsprogram.

Många anser att åtgärdsprogrammets struktur och vad som är åtgärderna är oklart. Många anser även att valet av övergripande åtgärder som riktar sig till myndigheter och kommuner är ottydligt och oprecist, och därmed inte kommer att genomföras. Flera yttranden anser emellertid att det är ett bra vägval att utforma övergripande åtgärder för att åtgärdsprogrammet inte ska peka ut enskilda verksamhetsutövare eller områden. I flertalet yttranden från bland annat olika myndigheter ser man att kopplingen mellan åtgärder och deras effekt på normerna behöver tydliggöras. Flera ifrågasätter även om det behövs fler åtgärder med hänsyn till att vi har bra vatten och även att åtgärder kan få konsekvenser för samhälle, företag och enskilda samt medföra höga kostnader. Några anser istället att det krävs ett effektivare åtgärdsarbete för att komma tillrätta med den omfattande påverkan. De flesta anser att staten måste finansiera hela arbetet i betydligt högre omfattning. Ett flertal remissinstanser tycker att vattenmyndigheten borde ha beskrivit konflikter mellan olika samhällsintressen.

Många lämnar synpunkter på enskilda åtgärder, och de åtgärder som riktas mot miljöproblemen övergödning och fysiska förändringar har kommenterats mest. Det är även för dessa miljöproblem som Vattenmyndigheten har noterat störst åtgärdsbehov.

Flertalet yttranden anser att konsekvensanalysen är alltför övergripande och inte redovisar konsekvensen för samhället, företag och enskilda. De efterlyser en bättre och tydligare kostnadsanalys och påpekar att det saknas en kostnadseffektivitetsanalys. Av dessa synpunkter framgår även att de inte kan följa den röda tråden mellan miljöproblem, valet av åtgärder, åtgärderna, myndigheter och kommuners ansvar samt konsekvenser och kostnader.

Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersökning och Statens Jordbruksverk begärde att åtgärdsprogrammet skulle prövas av regeringen.

Sammanfattning av synpunkter på åtgärdsprogrammet

Flera av synpunkterna berör den **övergripande dispositionen av åtgärdsprogrammet**, där det är otydligt vad som är åtgärder respektive vad som är konsekvensanalys och beskrivningar. Bidragande till otydligheten är även att vattenmyndigheterna har något olika disposition, vilket många nationella organisationer har påpekat.

Det finns ett flertal synpunkter som har koppling till den **juridiska konstruktionen i lagstiftningen** så som vattenmyndighetens mandat, utformning av åtgärdsprogrammet i förhållande till miljö kvalitetsnormer och vem som ska gör vad till när. Olika yttranden menar att åtgärdsprogrammet ska peka ut den faktiska detaljerade åtgärden som myndighet eller kommun ska genomföra, medan andra yttranden menar att det inte ska peka ut enskilda åtgärder eller verksamhetsutövare utan snarare hållas på en generell nivå relativt miljöproblemen och vattenförekomsterna.

Vilken **ambitionsnivå åtgärdsprogrammet ska ha** varierar mellan yttrandena. I de flesta fall är synpunkterna allmänna och relaterar inte till vattenstatus och föreslagna miljö kvalitetsnormer. Många yttranden stödjer vattendirektivets och vattenförvaltningens mål och syften, men anser samtidigt att det inte ska genomföras åtgärder som kan påverka nuvarande samhälle, företag och enskilda. Genomgående anser man också att det medför alltför höga kostnader att förbättra vattenmiljön. Några yttranden anser emellertid att god vattenstatus är en central fråga i samhället, och det krävs mera åtgärder och resurser för att komma dit. Ett mönster är också att lokala myndigheter förväntar sig resurser, underlag och styrning från nationellt håll, medan nationella organisationer förväntar sig att fler åtgärder ska utföras lokalt.

Åtgärdsprogrammets åtgärder som riktar sig till myndigheter och kommuner har kommenterats av de flesta yttranden. Dels finner myndigheter och kommuner det svårt att koppla sitt ansvar för åtgärden till rätt vattenförekomst och påverkansfaktorer, och anser att vattenmyndigheterna måste tydliggöra hur det ska tolkas. Många andra yttranden anser också att det är otydligt vad som blir de faktiska åtgärdena utav de 40 föreslagna och generella åtgärdena.

- Åtgärdsprogrammets generella krav på åtgärder mot **försurning** genom ökad styrning via den nationella kalkningsplanen till påverkade vattenförekomster, avstyrks av Naturvårdsverket som menar att det ska kalkas mindre och att åtgärden inte minskar påverkansfaktorerna. Andra yttranden stöder åtgärden.
- Åtgärdsprogrammet föreslår flera åtgärder mot **övergödning** som riktar sig till såväl nationella och regionala myndigheter samt kommuner, och berör alla sektorer som bidrar till övergödningen. De flesta anser att det behövs åtgärder, men de ser inte hur vattenmyndigheternas förslag ska kunna bidra till detta då det inte är preciserat vilka insatser som behövs. Några yttranden lämnar förslag på alternativa eller ytterligare

åtgärder som behöver genomföras, men anger inte vem som ska ansvara för dessa. Generellt är jordbruksnäringen emot ökade krav på åtgärder inom jordbrukets övergödningstillförsel, särskilt om det medför verksamhetskostnader för den enskilde, medan tillsynsmyndigheter önskar tydligare regelverk. Angående avloppsvatten så anser de flesta VA-företrädarna och industrier att de har gjort tillräckliga insatser. Några myndigheter delar dessa synpunkter medan andra anser att det behövs ytterligare insatser. Kring enskilda avlopp anser de flesta att det behövs fler insatser, men inte överallt. Utsläpp från båtar avstyrks av Sjöfartsverket och Transportstyrelsen med hänsyn till befintligt regelverk och att frågorna är under utredning.

- Angående åtgärdsprogrammets förslag kring **främmande arter** framförs att en strategi är överlämnad till regeringen.
- Åtgärdsprogrammets förslag kring **fysiska förändringar** riktar sig till nationella och regionala myndigheter och har medfört många synpunkter avseende markavvattningsföretag och dammar, men i övrigt få kommentarer. De flesta synpunkterna anser att åtgärder som påverkar markavvattningen eller vattenkraftproduktionen inte får genomföras, medan några synpunkter framför att det behövs för bättre vattenmiljöer.
- Åtgärdsprogrammets förslag att kommunerna behöver **öka och förbättra skyddet kring dricksvatten** har kommenterats i flera yttranden. De flesta synpunkterna påtalar vikten av ett bra skydd och att regelverket behöver stärkas kring de viktigaste vattnen, medan andra menar att skydd av dricksvatten inte får medföra intrång i verksamheten hos enskilda. Kommunerna, som ansvarar för inrättandet av vattenskyddsområden, har påtalat svårigheterna med att inrätta skyddsområden för alla vattentäkter fram till år 2015. De ser även ett stort behov av tillskott i resurser om åtgärden ska bli genomförbar. Bland annat Livsmedelsverket påtalar vikten av att förena målen mellan ekologisk och kemisk status med mikrobiologisk status för säker vattenkvalitet. Socialstyrelsen framhåller att det behövs en helhetssyn på större vattentäkter och enskild vattenförsörjning.
- Åtgärdsprogrammets förslag kring bättre underlag för att bedöma konsekvenser och åtgärder kring **klimatförändringar, vattenresurser, vattenkvalitet, översvämning** och torka stöds av de som har yttrat sig om frågan.
- Åtgärdsprogrammet lämnar även förslag om **övergripande, administrativa och stödjande åtgärder** för vattenförvaltningsarbetet. De flesta yttranden ställer sig positiva till detta, men påpekar att omfattningen av dessa kommer att behöva preciseras och prioriteras i framöver. Bland annat Naturvårdsverket påtalar emellertid att styrning av miljöövervakning och vattenkontroll behöver övervägas innan dessa kan omsättas.

De flesta yttranden menar att **konsekvensanalysen** inte tillräckligt väl beskriver konsekvenserna för samhället, företag eller enskilda. Det framförs även att vattenmyndigheternas disposition och beskrivningar har varit något olika, vilket gör analyserna otydliga. Det finns en förväntan hos många att konsekvensanalysen ska redovisa utfallet för fastighet, kommun, företag eller avrinningsområde, inte bara för vattendistriktet.

På motsvarande sätt anger de flesta att **kostnadskalkylerna** inte är fullständiga eller tillräckligt preciserade för att spegla kostnaderna för samhället, företag eller enskilda.

Många yttrande anser även att vattenmyndigheterna inte redovisar den mest **kostnadseffektiva åtgärds kombinationen**, eller att föreslagna åtgärder inte är analyserade som de mest kostnadseffektiva. Andra menar även att det inte går att beräkna om det är kostnadseffektiva åtgärder.

Många yttranden påtalar behovet av **samverkan och samordning** när åtgärder ska omsättas av flera myndigheter och kommuner inom samma avrinningsområde. Det finns uttalade önskemål om att nationella myndigheter och länsstyrelser måste ta på sig ett samordningsansvar.

Det påtalar även att det behövs **vägledning** kring åtgärderna av vattenmyndigheterna och tillsynsvägledande myndigheter, och även juridisk vägledning kring miljö kvalitetsnormer.

Genom den juridiska konstruktionen finns det enligt vattenförvaltningsförordningen en möjlighet för myndigheter och kommuner att begära att åtgärdsprogrammet prövas av regeringen om åtgärdsprogrammet allvarligt avviker från bestämmelserna i lagstiftningen eller är i strid med annan lagstiftning. En sådan prövning har begärts av Naturvårdsverket och Sveriges Geologiska Undersökning som anser att åtgärdsprogrammet allvarligt avviker från bestämmelserna i lagstiftningen men även av Jordbruksverket som anser att det strider mot annan lagstiftning. Vattenmyndigheten överlämnade åtgärdsprogrammet till regeringen för prövning.

Bedömning av rimliga alternativ till åtgärdsprogrammet

Innehållet och det formella utseendet när det gäller vattenförvaltningens åtgärdsprogram är på förhand delvis definierat i lagtexter, varför det finns små möjligheter att inom miljöbedömningen förutsättningslöst belysa eventuella alternativ till ett åtgärdsprogram. Ett alternativ som har kunnat uteslutas, men som det finns stöd för i vattenförvaltningsförordningen, är delåtgärdsprogram. Dessa kan till exempel göras för de delar av vattendistriktet där speciella åtgärder behövs eller för sektor, fråga eller vattentyp som beaktar särskilda aspekter på vattenmiljöförvaltningen. Av tids- och resursskäl har detta inte varit möjligt då både åtgärdsprogram och förvaltningsplan är gjorda utifrån distriktets mer övergripande perspektiv. Dessutom saknas i dagsläget både tillräckligt detaljerad information och underlag inom många sakområden och sammanställningar av denna. Detta kommer att vara centralt i nästa vattenförvaltningscykel 2010-2015.

Valet av en översiktlig nivå på åtgärdsprogrammet, framför en mer detaljerad har skett mot bakgrund av att vattenmyndigheten vill betona att de myndigheter och kommuner som har bäst kunskap inom sina arbetsområden ska ta fram de bästa lösningarna. När det gäller nationella myndigheter gör sektorsansvaret att det kommer att skapas liknande förutsättningar över landet för att hantera ett visst miljöproblem. Kommuner som omfattas av en åtgärd kommer genom det avrinningsområdesvisa perspektivet att arbeta med vattenförekomster som

sträcker sig över administrativa gränser vilket öppnar för likartade lösningar på lokala miljöproblem.

Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen är av en jämförbar detaljeringsgrad som åtgärdsprogrammet och är därför översiktlig och generell i sin utformning. En mera fullständig bedömning av hur olika miljöaspekter samt de nationella, regionala och lokala miljö kvalitetsmålen påverkas bedöms kunna genomföras senare i samband med att mer platsspecifika åtgärder tas fram under nästa vattenförvaltningscykel. Det är således först när ett konkret åtgärdsförslag utformats för en bestämd plats, eller en serie åtgärder för ett lokalt/regionalt område, som det är möjligt att beskriva miljökonsekvenserna på mer detaljerad nivå i tid och rum.

Utöver det valda alternativet för åtgärdsprogrammet har miljöpåverkan bedömts för ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet ska beskriva miljöförhållanden och miljöns sannolika utveckling om åtgärdsprogrammet inte genomförs (6 kap. 12 § miljöbalken). Nollalternativet är således inte en beskrivning av aktuella förhållanden eller ett antagande att inga ytterligare åtgärder vidtas, utan inkluderar de åtgärder och de förändringar som kan förväntas genomföras även utan åtgärdsprogrammet. Det är alltså pågående och förväntat kommande miljöförbättrande arbete och åtgärder som har betydelse för vattenmiljön. Det handlar bland annat om tillämpning av befintlig miljölagstiftning och insatser för att nå de vattenanknutna miljö kvalitetsmålen.

Miljöaspekternas integrering i åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet är inriktat mot utveckling och förbättring av naturresurser, specifikt vattenresurser till skillnad mot vad som ofta är fallet, nämligen nyttjande av naturresurser. Det innebär att miljöaspekterna inte bara integreras i åtgärdsprogrammet, utan att hela åtgärdsprogrammet från början bygger på kunskap, data och information om främst vattnens miljöförhållanden.

Utifrån denna grundläggande förutsättning har åtgärdsprogrammet växt fram under 2008 och 2009, och olika miljöaspekter har integrerats, dvs såväl lagts till som tagits bort, när åtgärdsprogrammet successivt förbättrats. Särskilt stor vikt har här lagts vid synpunkter från samrådet 2009. Sammantaget har dock betydligt mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden i distriktet lagts till såväl åtgärdsprogram som miljökonsekvensbeskrivning än som tagits bort.

Förebyggande åtgärder samt övervakning och uppföljning

När konkreta åtgärder eller projekt successivt blir aktuella enligt åtgärdsprogrammet under det fortsatta vattenförvaltningsarbetet så ska även förebyggande åtgärder för att motverka betydande negativ miljöpåverkan normalt tas med och beskrivas i dessa projekt. Detta ska även ske för projektspecifik miljöeffektuppföljning.

För de förslag till åtgärder som ska genomföras av myndigheter och kommuner ingår det normalt även i deras utrednings- och utvecklingsarbete att föreslå förebyggande åtgärder för att motverka och minska risken för negativa miljöeffekter vid genomförandet. Uppföljning av

dessa åtgärder sker i första hand genom löpande recipientkontroll och miljöövervakning samt i det kontinuerligt pågående vattenförvaltningsarbetet, bland annat genom det årliga rapporteringskravet på myndigheter och kommuner.

Den miljöövervakning som bedrivs av många aktörer på olika geografiska nivåer idag kommer successivt att utvecklas i riktning mot vattenförvaltningens behov och därmed bli alltmer användbar i det sammanhanget. Detta utvecklas i detalj i vattenförvaltningens kommande övervakningsprogram.

Förändringar som har genomförts

Vattenmyndigheten har övervägt alla synpunkter och arbetat intensivt i dialog med övriga vattenmyndigheter. Dialogmöten har genomförts med representanter för flera myndigheter och andra intressenter och överväganden har presenterats för vattendelegationen.

Regeringen har prövat åtgärdsprogrammet enligt myndigheternas begäran. Regeringen har beslutat att lämna förslaget till åtgärdsprogram utan åtgärd.

Vattenmyndigheten bedömer generellt att åtgärdsprogrammet inte kan ändras i sin grundläggande och övergripande form, vilket flera yttranden har begärt eftersom det då krävs ett nytt samråd om åtgärdsprogrammet.

Vattenmyndigheten har, tillsammans med de andra vattenmyndigheterna, **omarbetat åtgärdsprogrammets disposition och harmoniserat innehållet** så långt möjligt. Åtgärdsprogrammet har renodlats för att skapa tyngdpunkten i åtgärder och dess konsekvenser. Detta innebär bland annat att miljöproblemsbeskrivningarna flyttats över till förvaltningsplanen.

Den andra delen av tydliggörandet har handlat om att **fördjupa och utveckla konsekvensanalysen** så att den bättre bemöter frågeställningar i inkomna yttranden. Det har dock funnits en begränsning i vad som är möjligt med hänsyn till bristande kunskapsunderlag och avsaknad av beräkningsmetoder för exempelvis omvandling av miljövärden till monetära nyttor eller en prispolitik för vattentjänster. Åtgärdsprogrammet har även kompletterats i vissa avseenden för att tydligare redovisa de krav som finns i lagstiftningen på åtgärdsprogrammet.

Ambitionsnivån för åtgärdsprogrammet bestäms av miljökvalitetsnormerna. Generellt har vattenmyndigheten tillämpat många tidsundantag, vilket medför en längre tidsperiod för att uppnå miljökvalitetsnormerna, men kräver samma omfattning på åtgärderna för att nå god status. Vattenmyndigheten kan idag inte dokumentera att det skulle vara tekniskt omöjligt att nå god status förutom för enstaka vattenförekomster eller kemiska ämnen och inga yttranden har kunnat påvisa det. Konsekvensen av att nå god status måste påverka nuvarande samhälle, företag och enskilda för att ge resultat. Däremot är påverkan på dessa beroende av vilken metod som väljs. Vattenmyndigheterna väljer inte åtgärdsmetod, det skulle begränsa utvecklingen av metoder och därmed inte vara en adaptiv vattenförvaltning. Olika metoder är tillämpliga i olika miljöer och därför medför valet av metod olika kostnader för att nå samma

resultat. Olika metoder har även betydelse för kostnadseffektiviteten, vilket därmed blir ett relativt begrepp i åtgärdsprogrammet.

De åtgärder i åtgärdsprogrammets som är riktade till myndigheter och kommuner, behålls i huvudsak med sin nuvarande inriktning. De flesta åtgärderna omformuleras efter olika synpunkter för att öppna för olika alternativ, tydliggöra innehållet och ansvaret för åtgärden.

- Åtgärdsprogrammets åtgärd mot **försurning** kvarstår men omformuleras.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder mot **övergödning**, som riktar sig till såväl nationella och regionala myndigheter samt kommuner, bibehålls men de flesta omformuleras. Åtgärden till Sjöfartsverket om utsläpp av avloppsvatten från båtar tas emellertid bort. Vattenmyndigheten bedömer det vara tillräckligt med befintligt regelverk för en del av båtarna medan det pågår en utredning om andra båtars utsläpp.
- Åtgärdsprogrammets åtgärd kring **främmande arter** tas bort i avvaktan på regeringens ställningstagande till föreslagen strategi från Naturvårdsverket m fl myndigheter.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder kring **fysisk påverkan** som riktar sig till nationella och regionala myndigheter kvarstår i huvudsak i sin nuvarande form men omformuleras delvis.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder, riktade till kommunerna för behovet att **öka och förbättra skyddet kring dricksvatten**, kvarstår i huvudsak med sin nuvarande inriktning.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder om **övergripande, administrativa, stödjande och bättre underlag** för vattenförvaltningsarbetet bibehålls i huvudsak i sin nuvarande form.

Konsekvensanalyserna omarbetas och harmoniseras så långt som möjligt mellan vattenmyndigheterna. Redan genomfört och pågående åtgärdsarbete beskrivs och en bättre översikt av konsekvenserna för samhället, företag och enskilda görs. Vattenmyndigheten anser emellertid att det är en konsekvensanalys för vattendistriktet som ska redovisas, inte något detaljerat utfall för fastighet, kommun, företag eller avrinningsområde. Konflikter mellan olika samhällsintressen utvecklas i miljökonsekvensbeskrivningen av åtgärdsprogrammet och hör inte hemma i åtgärdsprogrammet.

Kostnadsanalyserna omarbetas och harmoniseras så långt som möjligt mellan vattenmyndigheterna. Kostnaderna för att förbättra vattenmiljön är beroende av många faktorer, varför det alltid kommer att vara svårt att beräkna dem. Att beräkna nyttovärdena av god vattenstatus är ännu svårare då vatten och vattenmiljö oftast inte är prissatt utan en kollektiv nytta med många intressen och nyttjande. Vatten är en central fråga för hela samhället och kostnaderna för åtgärder är relativt begränsade i förhållande till de nyttovärden och ekonomiska tillgångar som skapas genom att använda vattenresurserna.

Kostnadseffektivitetsanalysen omarbetas och harmoniseras så långt som möjligt mellan vattenmyndigheterna. Vattenmyndigheten anser att åtgärdsprogrammet redovisar den mest kostnadseffektiva åtgärds kombinationen för kartlagda miljöproblem inom vattendistriktet,

Kontakt i detta ärende	Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
Vattenmyndigheten	871 86 Härnösand	Nybrogatan 15	0611-34 90 00	0611-34 93 72	vattenmyndigheten.bottenhavet@lansstyrelsen.se

givet de förutsättningar och regelverk som finns för att nå miljökvalitetsnormerna. Vattenmyndigheten finner det inte meningsfullt att redovisa teoretiskt kostnadseffektiva åtgärder utanför uppdraget. De kostnadseffektiva åtgärderna kommer också att variera beroende av geografisk skala, sakfråga och målområde, vilket yttrandena visar. Det innebär även att myndigheter och kommuner behöver överväga vilka de mest kostnadseffektiva åtgärderna är efter deras förutsättningar.

Vid genomförandet av åtgärdsprogrammet är det viktigt att nationella myndigheter och länsstyrelser tar ansvar för samverkan och samordning mellan olika organisationer. Tillsynsvägledande myndigheter måste även ta ansvar för juridisk vägledning kring miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram. Vattenmyndigheterna avser att stödja arbetet och utveckla olika underlag i samverkan med myndigheter och kommuner.

Distriktspecifika förändringar som har genomförts

Det har skett omklassning av ett flertal vattenförekomster. Vissa av E.ON:s synpunkter angående utpekande av kraftigt modifierade vatten har även de beaktats. Åtgärdsprogrammet belyser, efter remissynpunkt problem med näringsutarmade vatten, så kallade oligotrofiering, inför nästa förvaltningscykel.

Synpunkter som har noterats inför det framtida arbetet

Samrådet 2009 har tillfört många synpunkter som beaktats eller delvis beaktats vid revideringen av åtgärdsprogrammet. Många synpunkter på bland annat utformning, underlag, åtgärder och åtgärdsutformning och konsekvensanalys har inte beaktats eller kunnat beaktas av olika anledningar, men kommer till olika delar att tas med till den andra förvaltningscykeln. Vattenmyndigheten är medveten om att det finns ett stort behov av mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden inom vattendistriktet, och att detta behöver utvecklas under kommande år.

Distriktspecifika synpunkter som har noterats inför det framtida arbetet

En mängd synpunkter har noterats, bland annat informationen om förekomster av främmande arter, vandringshinder, flottledrensning och misstänkt övergödda vatten.

Synpunkter som inte har beaktats

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten.

Lagstiftningens utformning och vattenmyndighetens mandat är inte frågor som vattenmyndigheten kan förändra, och det gäller även när besluten ska fastställas. Vattenmyndigheten har försökt förtydliga utformningen av åtgärdsprogrammet så att det framgår att det är miljökvalitetsnormerna som ska bibehållas eller uppnås. Vattenmyndigheten arbetar med att förbättra kunskapsunderlag framöver för att tydliggöra miljöproblemen för olika vattenförekomster och avrinningsområden. Vattenmyndigheten har i nuläget bedömt att ett sådant underlag bara skulle göra åtgärdsprogrammet svårläst och att inkludera flera hundra

sidor vilket skulle göra det onödigt omfattande. Det är myndigheter eller kommuner som ska genomföra åtgärderna och det kommer att krävas en fortsatt dialog för att peka ut de faktiska detaljerade åtgärderna samt utveckling av kompletterande underlag.

Många synpunkter handlar även om att vattenmyndigheten borde ha redogjort för en **prioriteringsgrund mellan åtgärder och olika miljöproblem**. Vattenmyndigheten har miljökvalitetsnormer och miljöproblem som utgångspunkt i framtagandet av åtgärder. Med denna utgångspunkt så finns det begränsade möjligheter att prioritera mellan normer eller miljöproblem. Om myndigheter eller kommuner behöver stöd i sina prioriteringar kan vattenmyndigheterna däremot finnas som stöd i processen eller planläggningen.

Distriktsspecifika synpunkter som inte har beaktats

Synpunkter av arten att det inte kan vara problem med förhöjda kvicksilverhalter på grund av frånvaro av matgädda i en vattenförekomst har inte beaktats. Inte heller argument att det är fel att utföra åtgärder i dammar till kraftverk på grund av att ett nytt ekosystem etablerat sig i fördämningen.

Sammanställning av synpunkter på Förslag till miljökonsekvensbeskrivning och hur de har beaktats:

Generellt om inkomna synpunkter

Omkring 5 % av de inkomna synpunkterna har rört förslag till miljökonsekvensbeskrivning. Flera yttrande anser att dokumentet är alltför övergripande och inte redovisar miljökonsekvenser för samhället, företag och enskilda. Man saknar också detaljerade redovisningar av effekter på olika miljöaspekter och andra miljökvalitetsmål än de direkt vattenanknutna. Det har också framförts synpunkter om att miljökonsekvensbeskrivningen behöver förenklas för att vara läsbar för en bredare allmänhet. Vanligast är dock att man efterlyser bättre och tydligare redovisningar, bland annat på vilka grunder bedömningarna har gjorts samt avgränsningen av miljöbedömningen. Det framförs också synpunkter på att dokumentet är rörigt och svåräst, att tabellerna är inkonsekventa och att det är onödigt stora skillnader mellan de olika distriktens dokument.

Förändringar som har genomförts

Bearbetning av dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att öka läsbarhet och tillgänglighet. En omarbetning av disposition och innehåll samt harmonisering av detta mellan vattenmyndigheterna har gjorts så att strukturen är gemensamt och i så lång utsträckning som möjligt även innehållet.

Vid revidering av miljökonsekvensbeskrivningen har vattenmyndigheterna fokuserat på att dokumentet ska uppfylla de krav som finns för myndigheters miljöbedömning av planer och program i 6 kap. miljöbalken och i MKB-förordningen genom att bland annat;

- ändra dokumentet så att det utgår från bedömning av betydande miljöpåverkan för utvalda miljöaspekter (6 kap. 12 § 2st. 6 p. miljöbalken) av ÅP
- lägga till en beskrivning av miljöbedömningsprocessen (6 kap. 12 § 2 st. 8 p. miljöbalken).
- lägga till en redogörelse av hur syftet med miljöbedömningen har uppfyllts.
- lägga till en redogörelse av behovsbedömningen.
- utveckla avsnittet om förhållandet till andra planer och program.
- utveckla avsnittet om åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför (6 kap. 12 § 2 st. 9 p. miljöbalken).
- utveckla avsnittet om miljöförhållandena i de områden som kan antas påverkas betydligt (6 kap. 12 § 2 st. 3 p. miljöbalken).
- utveckla avsnittet om avgränsning och val av alternativ.

Med anledning av omfattande synpunkter har också miljöaspekterna klimatfaktorer och annat kulturarv tagits med i miljöbedömningsprocessen.

Flera remissinstanser efterfrågar en avvägning när mål för olika miljöaspekter står emot varandra och en konflikt uppstår, till exempel mellan klimatmål och mål för vattenkvalitet. Dessa kapitel har utvecklats, och påverkan på miljöaspekterna och miljömålskonflikter beskrivs mer utförligt.

Miljöbedömningarna har omarbetats och harmoniserats så långt det är motiverat. Vattenmyndigheten anser att det är en miljöbedömning för ett vattendistrikt som ska redovisas, inte en detaljerad sådan för fastighet, företag, kommun eller avrinningsområde.

Distriktsspecifika förändringar som har genomförts

Det har inkommit yttranden med synpunkter på dokumentet från flera remissinstanser som bara verkar inom Bottenhavets vattendistrikt, till exempel kommuner. En del av de aktörer som verkar över distriktsgrensarna och i vissa fall i hela landet har också valt att ställa sina yttranden direkt till vart och ett av distrikten. Synpunkterna i dessa yttranden är dock av generell karaktär, det vill säga att de är applicerbara på samtliga vattendistrikts förslag på miljökonsekvensbeskrivning. Många av synpunkterna på dokumentet som framförs av dessa instanser är dessutom samma eller mycket snarlika som de synpunkter som nationella remissinstanser framfört. Den enda synpunkten som framförts och som går att särskilja som specifik för Bottenhavets vattendistrikt är att dokumentet saknar kartor och andra illustrationer. Miljökonsekvensbeskrivningen har därför kompletterats med kartor.

Synpunkter som har noterats inför det framtida arbetet

Många synpunkter på bland annat utformning och underlag har inte beaktats eller kunnat beaktas av olika anledningar, men kommer till olika delar att noteras och tas med till den andra förvaltningscykeln. Vattenmyndigheten är medveten om att det finns ett stort behov av bland annat mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden inom vattendistriktet, samhällets påverkan samt effektiva åtgärder och att detta behöver utvecklas under kommande år.

Vid genomförandet av vattenförvaltningens miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplan ställs krav på att de beaktas av många myndigheter och kommuner. Vattenmyndigheterna avser att stödja det arbetet kontinuerligt och successivt utveckla olika underlag i samverkan med dessa myndigheter och kommuner.

Synpunkter som inte har beaktats

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller som inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten.

Lagstiftningens utformning och vattenmyndighetens mandat är inte frågor som vattenmyndigheten kan förändra då det är politiska frågor, och det gäller även när besluten ska fastställas.

Flera remissinstanser efterfrågar en avvägning när mål för olika miljöaspekter står emot varandra och en konflikt uppstår, till exempel mellan klimatmål och mål för vattenkvalitet. Någon avvägning mellan miljökvalitetsmål kommer dock inte att göras då det också är en politisk fråga som vattenmyndigheten varken har till uppgift eller mandat att avgöra. Däremot har kapitlen utvecklats och påverkan på miljöaspekterna och miljömålskonflikter beskrivs mer utförligt vilket delvis tillgodoser dessa synpunkter.

Bilaga 1: Lista på organisationer och enskilda som har inkommit med remissynpunkter

Statliga verk

Banverket
 Boverket
 Energimyndigheten
 Fiskeriverket
 Jernkontoret
 Jordbruksverket
 Kammarkollegiet
 Kemikalieinspektionen
 Livsmedelsverket
 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
 Naturvårdsverket
 Riksantikvarieämbetet
 Sametinget
 Sveriges geologiska undersökning
 Sjöfartsverket
 Skogsstyrelsen
 SMHI
 Transportstyrelsen, webbenkät
 Vägverket
 Länsstyrelsen Dalarna
 Länsstyrelsen Gävleborg
 Länsstyrelsen Jämtland
 Länsstyrelsen Västerbotten

Kommuner

Bergs kommun
 Bjurholms kommun
 Bollnäs kommun
 Borlänge kommun
 Falu kommun
 Gagnefs kommun
 Gävle kommun
 Heby kommun
 Hofors kommun
 Härjedalens kommun
 Härnösands kommun
 Hudiksvalls kommun
 Kramfors kommun
 Krokoms kommun
 Leksands kommun
 Ljusdals kommun
 Lycksele kommun
 Malugn-Sälens kommun
 Nordanstigs kommun
 Orsa kommun
 Ovanåkers kommun
 Rättviks kommun

Sala kommun
 Sollefteå kommun
 Sundsvalls kommun
 Strömsunds kommun
 Sätters kommun
 Söderhamns kommun
 Tierps kommun
 Timrå kommun
 Vansbro kommun
 Vilhelmina, Åsele och Dorotea kommuner
 Vilhelmina kommun
 Västmanland-Dalarna miljö- och byggnadsnämnd
 Ånge kommun
 Åre kommun
 Älvkarleby kommun
 Älvdalens kommun
 Örnsköldsviks kommun
 Östersunds kommun

Regionförbund och kommunförbund

Sveriges kommuner och landsting

Branschorganisationer och ideella organisationer

Avfall Sverige
 Intressegruppen för Miljö- och naturvärdesfrågor Sångbäckens fjällby
 Jernkontoret
 Lantbrukarnas Riksförbund
 LRF Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Gävleborg och Dalarna
 LRF Sala
 Naturskyddsföreningen Timrå
 Plast- och kemiföretagen
 Skogsindustrierna
 SveMin
 Svensk Energi
 Svenskt Näringsliv
 Svenskt Växtskydd
 Svenskt Vatten
 Svensk Vattenkraftsföreningen
 Sveriges sportfiske- och vattenvårdsförbund
 Teknikföretagen

TEKO, Sverige Textil & Modeföretag
 Världsnaturfonden WWF
 Älvräddarna

Företag

AB Sandvik Materials Technology, webbenkät
 Bergvik Skog AB
 Boliden Mineral AB
 Boliden Mineral AB bilaga 1
 Domsjö Fabriker AB
 EM-LAB, webbenkät
 E.ON Vattenkraft Sverige AB
 Fortum Generation AB
 Grycksbo Paper AB
 Holmen AB
 Holmen Skog AB
 Härnösand Energi och Miljö AB
 Jämtkraft AB
 Korsnäs AB
 Lappland Goldminers AB
 Mitt Sverige Vatten - Sundsvall
 MittSverige Vatten - Timrå
 MittSverige Vatten - Nordanstig
 M-Real Sverige AB
 Norra Skogsägarna
 Sandviken Energi AB
 SCA Forest Products AB
 SCA Skog AB
 Skogsägarna Mellanskog
 SRK Ångermanälven
 Statkraft Sverige AB
 Stora Enso Fors AB
 Sveaskog Förvaltnings AB
 Vallviks Bruk AB
 Vattenfall AB 090610
 Vattenregleringsföretagen

Vattenorganisationer

Fågelbergets
 Fiskevårdsområdesförening
 Indalsälvens
 vattenvårdsförbund
 Malugns
 fiskevårdsområdesförening

2009-12-15

27 (27)

Enligt sändlista

537-17125-009

Nedre Husåns fiskevårdsområde
Norra Ångermanlands vattenråd
Sundsvallsbuktens
vattenvårdsförening
Södra Västerbottens
vattenvårdsområde
Vattenrådet för Ångermanälvens
och Vapstälvens avrinningsområde
Vojmåns fiskevårdsområde

Privatpersoner

Nils-Gunnar Nilsson
Bengt Norell, webbenkät
Torsten Block, webbenkät

Kontakt i detta ärende	Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
Vattenmyndigheten	871 86 Härnösand	Nybrogatan 15	0611-34 90 00	0611-34 93 72	vattenmyndigheten.bottenhavet@lansstyrelsen.se